

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Ενότητα 4: Εισαγωγή στην
Κοινωνιολογία

Επικ. Καθηγητής: Νίκος Φωτόπουλος
e-mail: nfotopoulos@uowm.gr
Τηλ. Επικοινωνίας: 23850-55150

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

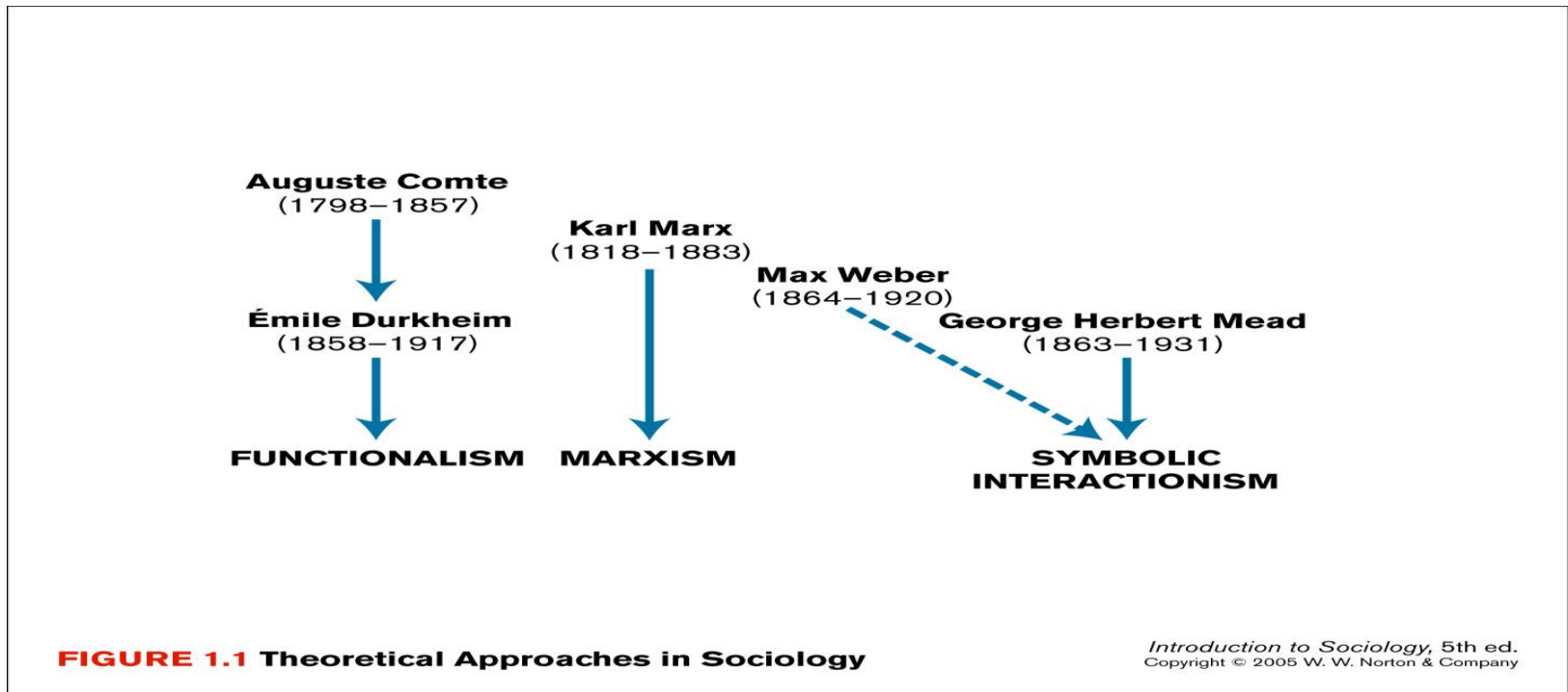

ΣΚΟΠΟΣ

- Η ενότητα αυτή αποσκοπεί στην εισαγωγή των εκπαιδευομένων στη «πειθαρχία» της κοινωνιολογικής γνώσης μέσα από τα βασικά εργαλεία, τις μεθόδους και τις κύριες έννοιες της κοινωνιολογίας.
- Ειδικότερα αποσκοπεί στο να εισάγει τους φοιτητές/τριες σε βασικά θεωρητικά ζητήματα γύρω από τη φύση της κοινωνιολογίας, τα εργαλεία της, το ρόλο της μέσα στο ευρύτερο πεδίο των κοινωνικών επιστημών.
- Επιπροσθέτως η ενότητα αυτή επιχειρεί να εισάγει τους εκπαιδευόμενους στο πλαίσιο του προβληματισμού που η κοινωνιολογία διαμορφώνει ως επιστήμη της νεωτερικότητας με βασικό σκοπό την ορθολογική ανάλυση και ερμηνεία των συλλογικών φαινομένων και προβλημάτων.

Βασικά θεωρητικά ρεύματα στην κοινωνιολογία

Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις

- Λειτουργισμός.
- Μαρξισμός.
- Συμβολική διαντίδραση.
- Μεταμοντερνισμός.

Λειτουργισμός

- Η κοινωνία ως συστημικό όλον (το σύνολο κάτι παραπάνω από το άθροισμα των μερών του).
- Κοινωνικές «λειτουργίες- δυσλειτουργίες».
- Μελέτη της «παρέκκλισης» η κοινωνία ως αυτορυθμιζόμενο σύστημα σε «ισορροπία».

Μαρξισμός

- Δύναμη.
- Ιδεολογία.
- Ταξική κοινωνία.
- Αστοί – προλετάριοι.
- Κοινωνική σύγκρουση.
- Ρόλος της κυρίαρχης ιδεολογίας στην αναπαραγωγή της εξουσίας της κυρίαρχης τάξης.

Συμβολική διαντίδραση

Έμφαση:

- στα κοινωνικά σύμβολα,
- στην κοινωνική λειτουργία των συμβόλων,
- στην αλληλόδραση των υποκειμένων στο πλαίσιο της κοινωνικής διαντίδρασης,
- στη δράση των υποκειμένων και στην ερμηνεία του νοήματος που αυτά αποδίδουν στις πράξεις τους και όχι στην κοινωνία ως ένα ενιαίο όλο.

Μεταμοντερνισμός

- Η κοινωνία δεν διέπεται από μια καθολική πορεία προς την ιστορική πρόοδο.
- Η μεταμοντέρνα κοινωνία είναι έντονα ανομοιογενής, πολυπολιτισμική, διαφοροποιημένη.
- Η ανάπτυξή της εδράζεται στο τέλος της « μεγάλης αφήγησης».
- Οι «ολιστικές» ιδεολογίες και τα συστήματα ιδεών έχουν χάσει την νομιμοποίησή τους, καθώς οι μεγάλες αφηγήσεις στις οποίες βασίζονταν, έχουν καταρρεύσει.
- Αποδομεί τις «μεγάλες αφηγήσεις» και τα συστήματα ιδεών, που διεκδικούν καθολικότητα, και αναδεικνύει έννοιες με εφήμερο, συγκυριακό και περιορισμένης εμβέλειας χαρακτήρα.

Κοινωνικοποίηση: Ορισμός και μορφές

- Η διαδικασία μέσω της οποίας ο άνθρωπος γίνεται κοινωνικό ον.
- Εννοούμε τη διαδικασία μετάδοσης ηθών, εθίμων, κανόνων, προτύπων και ιδεολογιών.
- Μέσω της κοινωνικοποίησης:
 - Μεταδίδονται στο άτομο οι δεξιότητες και συνήθειες οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή του στην κοινωνία στην οποία ανήκει.
 - Το άτομο εσωτερικεύει την ποικιλία κοινών κανόνων, συμπεριφορών, αξιών, κινήτρων, κοινωνικών ρόλων, συμβόλων και γλωσσών.
- Η κοινωνικοποίηση ορίζεται ως το μέσο μέσω του οποίου μεταβιβάζεται η κοινωνική και πολιτισμική συνέχεια.

Φορείς Κοινωνικοποίησης

- Ο πρώτος φορέας κοινωνικοποίησης του ατόμου, είναι η οικογένεια, γιατί αναλαμβάνει το άτομο από τη γέννηση του διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του (πρωτογενής φορέας).
- Το σχολείο αποτελεί το δευτερογενή φορέα κοινωνικοποίησης αφού το παιδί μεταβαίνει από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον.
- Στη νεωτερική κοινωνία το σχολείο αποσπά βασικές λειτουργίες από την οικογένεια ή άλλους παραδοσιακούς / προ-νεωτερικούς θεσμούς όπως η γειτονιά ή η εκκλησία κ.λ.π).

Η έννοια του κοινωνικού ελέγχου

- Κοινωνικός έλεγχος είναι το σύνολο των μηχανισμών που χρησιμοποιεί μια κοινωνία, για να καταστεί αποδεκτό το αξιακό της σύστημα και να εφαρμοστεί το σύνολο των κανόνων που αυτή έχει θεσπίσει.

Είδη του κοινωνικού ελέγχου (1/2)

- Ο τυπικός κοινωνικός έλεγχος είναι ο θεσμοθετημένος έλεγχος που ασκείται από το κράτος και τα εντεταλμένα όργανά του (συνήθως ταυτίζεται με την καταστολή και την τιμωρία) (π.χ. αστυνομία, δικαστήρια).
- Οι ποινές προσδιορίζονται με ακρίβεια από τη νομοθεσία για κάθε περίπτωση παραβίασης κανόνων.
- Ο τυπικός κοινωνικός έλεγχος εφαρμόζεται σε περιπτώσεις παραβίασης θεμελιωδών αξιών και κανόνων της κοινωνικής ζωής (π.χ. αφαίρεση ανθρώπινης ζωής, αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, στέρηση της ελευθερίας κτλ.).

Είδη του κοινωνικού ελέγχου (2/2)

- Άτυπος κοινωνικός έλεγχος είναι ο μη θεσμοθετημένος έλεγχος που ασκείται όταν κάποιος αποκλίνει από τα πρότυπα συμπεριφοράς της ομάδας. Τα σχόλια των συγγενών, η κριτική των συμμαθητών, οι μορφασμοί και οι χειρονομίες αποτελούν μερικά παραδείγματα άτυπου κοινωνικού ελέγχου, αφού εκφράζουν την επιδοκιμασία ή την αποδοκιμασία μιας πράξης.
- Ο αυτοέλεγχος αποτελεί μια μορφή κοινωνικού ελέγχου η οποία εδράζεται στον εσωτερικό έλεγχο που ασκεί ένα άτομο στον εαυτό του. Πρόκειται για μια μορφή εσωτερίκευσης των αξιών και των κανόνων συμπεριφοράς η οποία αρχίζει από την περίοδο της πρώιμης κοινωνικοποίησης του ατόμου και συνεχίζεται μέχρι το βαθύ γήρας.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Φωτόπουλος Νίκος. «Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης». Έκδοση: 1.0. Φλώρινα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.uowm.gr/courses/NURED268/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

